Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

2021 ЙИЛ – ЁШЛАРНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ВА АҲОЛИ САЛОМАТЛИГИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz ● 2021 йил 31 август, № 188-189 (7968-7969) Сешанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ВАТАНИМИЗНИНГ ЮКСАК МУКОФОТЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонларига мувофиқ, мамлакатимиз мустақиллигининг 30 йиллиги муносабати билан кўплаб ватандошларимиз фахрий унвонлар, орден ва медаллар билан тақдирланган эди.

30 август куни Кўксаройда ушбу мукофотларни топшириш маросими бўлди.

Президент Шавкат Мирзиёев йиғилганларни, аввало, Мустақиллик байрами билан табриклаб, уларга ўзининг юксак эҳтиромини билдирди.

— Бундай тарихий дамларда ҳар бир халқ ўз истиқлолини сарҳисоб қилади. Ўтган 30 йилда мустақил давлатимиз қурилди, ривожланди, жаҳон ҳамжамиятида ўзимизнинг ўрнимизни, йўлимизни топдик. Бугунги кунда ҳамма соҳа ва тармоқлардаги интилишларимиз, ҳар бир маҳаллага, қишлоққа, оилага кириб боришимиз ўз натижасини беряпти, одамлар рози бўляпти, — деди давлатимиз раҳбари.

Ҳақиқатан, ҳар бир жабҳада ўзгаришлар юз бермоқда. “Янги Ўзбекистон” деган тушунча реал воқеликка айланмоқда. Ўзбекистон халқаро ҳамжамият томонидан пандемия шароитида иқтисодий ўсишга эришган саноқли давлатлар қаторида эътироф этилмоқда. “Обод қишлоқ”, “Обод маҳалла”, “Беш муҳим ташаббус”, “Ҳар бир оила — тадбиркор”, “Ёшлар — келажагимиз” сингари йирик дастурлар жамиятимизда ижтимоий муҳитни тубдан ўзгартирмоқда.

Президент истиқлол йилларида мустақил фикрли, замонавий дунёқарашли янги авлод вояга етганини, улар давлатимизнинг таянчи ва келажаги эканини таъкидлади.

— Мустақиллигимизнинг биринчи йилида туғилган ёшлар 30 ёшга кирди, балоғатга етди. Биз биринчи кундан ёшлар масаласини энг катта вазифа қилиб олганмиз. Агар бугунги шиддатли дунёда ёшларимиз тарбиясига катта эътибор қаратиб, уларга билим, кўмак бериб, ҳозирги замонга муносиб қилиб, йўлини топиб бермасак, кўп нарсадан орқада қолиб кетамиз. Бугун жойларда ишлаётган, ўқиётган, замонавий мутахассис бўлиб етишаётган ана шундай жўшқин ёшларимиз давлатимизга жуда катта куч-қудрат, — дея таъкидлади Шавкат Мирзиёев.

Маълумки, кейинги икки йил инсоният тарихида кутилмаган оғир давр бўлди. Халқимиз хурсандчилик кунлар билан бирга, машаққатли синовларни ҳам бошидан кечирди. Коронавирус офати бутун дунёни ташвишга солиб, жаҳон иқтисодиётига салбий таъсир кўрсатмоқда. Дунё бозорларида шафқатсиз рақобат, “савдо урушлари”, бизга қўшни ҳудудларда қарама-қаршилик ва тўқнашувлар кучайиб бормоқда.

— Бугунги мураккаб шароитда халқимиз саломатлигини асраш билан бирга, иқтисодиётимизни ҳам ривожлантиришдек оғир масала кун тартибида турибди. Шу мақсадда иқтисодиёт тармоқларини, боғбону деҳқонлар, фермер ва тадбиркорларимизни қўллаб-қувватлаш, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш учун янги-янги йўлларни излаяпмиз. Мана шундай ўта мураккаб, қалтис вазиятда биз халқимизнинг мустаҳкам иродаси, сизлар каби юртдошларимизнинг фидокорона меҳнати билан қийинчиликларни мардона енгиб ўтмоқдамиз, — деди Президент.

Давлатимиз раҳбари “Ўзбекистон Қаҳрамони” унвони билан тақдирланган илғор фермер, селекционер олим Муҳаммад Аҳмедовни, математик олим, академик Шавкат Аюповни, атоқли адабиётшунос, таржимон ва публицист Иброҳим Ғафуровни, халқ артисти Муножат Йўлчиевани алоҳида табриклади.

Фидойи шифокорларимиз ўз жонини хавф остига қўйиб, халқимиз саломатлиги учун ҳар куни, ҳар дақиқада курашмоқда. Мард ва жасур ҳарбийларимиз тинчлик-осойишталик йўлида садоқат билан хизмат қилмоқда. Омилкор тадбиркорлар, деҳқон ва фермерлар, ишчи-муҳандислар мамлакатимиз тараққиётига катта ҳисса қўшмоқда.

Илм-фан, таълим-тарбия, маданият, адабиёт ва санъат, спорт соҳаси вакиллари катта муваффақиятларга эришмоқда. Навқирон ёшларимиз халқимизга ҳақиқий таянч ва суянч бўлиб майдонга чиқмоқда.

Президентимиз уларни юксак мукофотлар билан қутлаб, эзгу тилакларини изҳор этди.

Шу кунларда жойларда кўплаб ватандошларимиз “Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 30 йиллиги” эсдалик нишонини қабул қилиб олмоқда. Давлатимиз раҳбари уларни ҳам халқимиз номидан самимий табриклади.

Шундан сўнг мукофотлар тантанали равишда топширилди.

Бу йил яна бир хайрли ишга қўл урилди. Президентимиз Фармонига мувофиқ, мамлакатимизда маданият ва санъат, адабиёт, оммавий ахборот воситалари соҳаларини ривожлантиришга улкан ҳисса қўшган бир гуруҳ марҳум ижодкорлар мукофотланди. Маросимда бу мукофотлар уларнинг оила аъзоларига топширилди.

— Кўксингизда ярқираб, ярашиб турган фахрий унвонлар, орден ва медаллар барчангизга муборак бўлсин, — деди Шавкат Мирзиёев. — Мен ҳаммангизни яхши биламан, сизлар билан фахрланаман. Қадамларимиз баракали, натижали бўлиши учун ҳали кўп ишлашимиз керак. Ўзи, инсон учун энг катта бахт — оилавий бахт, яқинларимиз соғ-саломат, юртимиз тинч-осойишта бўлиши. Илоҳим, ҳаммангизга шундай бахт насиб этсин. Ҳар бир оилада хотиржамлик, тўйлар бўлсин!

Мукофотланганлар юксак эътибор учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик билдирди.

Маросимда давлат ва жамоат ташкилотлари раҳбарлари, меҳнат фахрийлари, зиёлилар, ёшлар иштирок этди.

ЎзА.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 30 август куни қатор хорижий давлатлар етакчилари билан телефон орқали мулоқот қилди.

Жумладан, Тожикистон Республикаси Президенти **Эмомали Раҳмон**, Абу-Даби Амирлиги валиаҳди, Бирлашган Араб Амирликлари Қуролли Кучлари Олий бош қўмондони ўринбосари **Муҳаммад Ол Наҳаён**, Беларусь Республикаси Президенти **Александр Лукашенко**, Қирғиз Республикаси Президенти **Садир Жапаров**, Франция Республикаси Президенти **Эммануэль Макрон**, Германия Федерал Президенти **Франк-Вальтер Штайнмайер** билан суҳбатлар бўлиб ўтди.

Улар давлатимиз раҳбари ва Ўзбекистоннинг кўп миллатли халқини мамлакатимиз мустақиллигининг 30 йиллиги билан дилдан қутлаб, тинчлик-осойишталик, фаровонлик ва равнақ тилакларини изҳор этдилар. Ўзбекистонда ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар ва демократик янгиланишларнинг янги дастурини амалга оширишдаги ютуқлар, юртимизнинг мустаҳкамланиб бораётган халқаро нуфузи алоҳида қайд этилди.

Икки томонлама ҳамкорлик ва минтақавий шериклик масалалари муҳокама қилинди.

Тожикистон Президенти **Эмомали Раҳмон** билан суҳбатда жорий йил 10-11 июнь кунлари Тожикистонга олий даражали ташриф якунлари бўйича қабул қилинган келишув ва битимларнинг амалга оширилиши кўриб чиқилди.

Савдо-иқтисодий, инвестициявий ва маданий-гуманитар ҳамкорлик доирасидаги қўшма кооперация лойиҳаларини ўз вақтида амалга ошириш муҳим экани таъкидланди.

Президентлар Афғонистонда ҳарбий-сиёсий кескинлик кучайиши билан боғлиқ минтақавий масалаларга алоҳида тўхталдилар. Ўзаро мувофиқлашувни кучайтириш ва яқин идоралараро алоқаларни давом эттиришга келишиб олинди.

Бундан ташқари, етакчилар жорий йил сентябрь ойида Душанбе шаҳрида ўтказиладиган Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг навбатдаги саммитига тайёргарлик кўриш масалаларини муҳокама қилдилар.

Абу Даби Амирлиги валиаҳди **Муҳаммад Ол Наҳаён** билан мулоқотда 2019 йил март ойида Бирлашган Араб Амирликларига олий даражадаги ташрифда эришилган келишувларни амалга ошириш доирасидаги ишларнинг амалий натижалари катта мамнуният билан қайд этилди.

Куни кеча “Masdar” компанияси билан биргаликда Ўзбекистонда қуввати 100 мегаваттли илк қуёш фотоэлектр станцияси ишга туширилди. Бундан ташқари, энергетика тармоғида яна олтита йирик лойиҳа амалга оширилмоқда. Турли тармоқларда умумий қиймати 5 миллиард долларлик 15 та инвестиция лойиҳасини илгари суриш ишлари олиб борилмоқда.

Бошқарув соҳасида кадрлар, ахборот технологиялари бўйича мутахассислар тайёрлаш борасида қатор муҳим дастурлар, гуманитар алмашинув лойиҳалари амалга оширилмоқда.

Афғонистондаги вазият ривожланиши юзасидан фикр алмашилди. Минтақавий хавфсизлик масалалари бўйича фаол мулоқотларни давом эттиришга келишиб олинди.

Давлатимиз раҳбари Беларусь Президенти **Александр Лукашенко**ни таваллуд куни билан дилдан қутлаб, унга мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат ва катта муваффақиятлар тилади.

Кўп қиррали Ўзбекистон — Беларусь ҳамкорлигини янада ривожлантиришнинг долзарб масалалари муҳокама қилинди. Товар айирбошлаш кўрсаткичлари юқори суръат билан ортиб бораётгани, икки мамлакат етакчи корхона ва компаниялари, таълим муассасалари ўртасида муваффақиятли кооперация амалга оширилаётгани мамнуният билан қайд этилди.

Бўлажак олий даражадаги тадбирлар режаси, шу жумладан, Беларусь томони раислигидаги МДҲ саммитига тайёргарлик кўриш масалалари кўриб чиқилди.

Қирғиз Республикаси Президенти **Садир Жапаров** билан мулоқотда мамлакатларимиз ўртасидаги яхши қўшничилик ва стратегик шериклик муносабатларини янада мустаҳкамлашнинг долзарб масалалари муҳокама этилди.

Жорий йил март ойида Тошкент шаҳрида ўтган олий даражадаги учрашувлар чоғида эришилган келишувларни амалга оширишга алоҳида эътибор қаратилди.

Саноат, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва логистика соҳаларида аниқ кооперация лойиҳаларини, шунингдек, туризм ва маданий-гуманитар алмашинув дастурларини илгари суриш мақсадида ҳукуматлар даражасидаги яқин ҳамкорликни давом эттириш муҳим экани қайд этилди.

Президентлар, шунингдек, минтақа кун тартибидаги, шу жумладан, қўшни Афғонистондаги вазиятнинг кескинлашиши билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилдилар.

Франция Президенти **Эммануэль Макрон** билан суҳбатда Ўзбекистон — Франция муносабатларининг амалий жиҳатлари кўриб чиқилди, хусусан, 2018 йил октябрь ойида Париж шаҳридаги саммитда эришилган келишувларга мувофиқ “йўл хариталари”нинг бажарилиши муҳокама қилинди.

Бугунги кунда Франциянинг етакчи компаниялари иштирокида қазиб чиқариш, энергетика, саноат, транспорт ва коммуникациялар соҳалари, коммунал хўжаликни модернизация қилиш, туризм кластерларини ривожлантириш ва бошқа йўналишларда устувор лойиҳалар амалга оширилмоқда. Франция тараққиёт агентлиги билан молиявий-техник ҳамкорлик бўйича узоқ муддатли дастур қабул қилинган.

Биргаликдаги ташаббусларни илгари суриш мақсадида жорий йил май ойида Тошкент шаҳрида Ҳукуматлараро комиссиянинг навбатдаги йиғилиши ва Франция ишбилармонларининг нуфузли делегацияси иштирокида бизнес форуми ўтказилди.

Бир қатор қўшма маданий тадбирларни юксак даражада ўтказиш, шу жумладан, келгуси йилнинг биринчи ярмида Лувр музейида мамлакатимизнинг бой маданий-тарихий меросига бағишланган кўргазма ташкил этишга келишиб олинди.

Президентлар Афғонистондаги ҳарбий-сиёсий аҳволнинг кескинлашиши таъсирида минтақадаги вазиятнинг ривожланиши юзасидан фикр алмашдилар. Минтақавий хавфсизлик ва барқарорлик масалалари бўйича ҳамкорликни йўлга қўйиш ва алмашинувларни фаоллаштириш муҳим экани таъкидланди.

Германия Федерал Президенти **Франк-Вальтер Штайнмайер** кейинги йилларда юртимизда демократик янгиланишлар ва ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда катта муваффақиятларга эришилаётганини алоҳида қайд этди.

Мунтазамлик касб этган олий даражадаги мулоқотнинг давоми сифатида икки томонлама ҳамкорлик масалалари юзасидан батафсил фикр алмашилди. Кўп қирали муносабатларнинг бугунги даражасига юксак баҳо берилиб, истиқболдаги Ўзбекистон — Германия ҳамкорлигининг асосий йўналишлари белгилаб олинди.

Ўзаро савдо ва инвестицияларни кўпайтириш, ишбилармонлик ташаббусларини, Германиянинг “Siemens”, “Bosch”, “Man”, “Claas”, “Knauf” ва бошқа кўплаб етакчи компаниялари иштирокида юқори технологик тармоқлардаги саноат кооперацияси лойиҳалари ва инфратузилмани модернизация қилиш дастурларини қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилди.

Президентлар мамлакатимиз мактаблари ва олий таълим муассасаларида немис тилини чуқур ўрганиш масалаларига алоҳида тўхталдилар. Ўзаро гуманитар алмашинувларни бундан буён ҳам фаол давом эттиришга келишиб олинди.

Давлатимиз раҳбари Федерал Президентга республикамизда коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашишда кўрсатилган техник-маслаҳат кўмаги учун самимий миннатдорлик билдирди.

Афғонистондаги вазият юзасидан ҳам фикр алмашилди. Франк-Вальтер Штайнмайер фуқароларнинг Ўзбекистон орқали транзит йўли билан эвакуация қилинишида кўрсатилган катта ёрдам учун яна бир бор ташаккур изҳор этди. Биргаликдаги инсонпарварлик операцияларини амалга ошириш учун яқин алоқаларни давом эттириш муҳим экани таъкидланди.

ЎзА.

ЎЗБЕКИСТОН ТАРИХАН ҚИСҚА ДАВРДА КАТТА ЙЎЛНИ БОСИБ ЎТДИ

Бунда Президентимизнинг сиёсий иродаси ва эзгу ташаббуслари асосий омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Эртага жонажон Ватанимиз мустақиллигининг 30 йиллик шодиёнасини кенг нишонлаймиз. Бу давр юртимиз учун юксалиш ва тараққиётга эришиш йиллари бўлди. Янги давлат ва жамият қуриш йўлида тарихий ишлар амалга оширилди, халқимиз салоҳияти билан катта марралар забт этилди. Бу Президентимизнинг матбуотда эълон қилинган “Янги Ўзбекистон демократик ўзгаришлар, кенг имкониятлар ва амалий ишлар мамлакатига айланмоқда” сарлавҳали интервьюсида кенг таҳлил қилиб берилган. Дарҳақиқат, истиқлол йилларида барча соҳа, жумладан, парламентаризм йўналишида улкан ютуқ ва натижаларга эришдик, буни нафақат халқимиз, балки халқаро ҳамжамият ҳам эътироф этиб келмоқда.

Олий Мажлис Сенати Раиси Танзила Норбоеванинг “Халқ сўзи” таҳририяти саволларига жавоблари айнан шу мавзуга бағишланди.

Долзарб мавзу

— Хўш, ўтган давр мобайнида мустақил давлат сифатда шаклланишимиз ва жаҳон ҳамжамиятида ўзимизнинг муносиб ўрнимизни эгаллашимизга қайси омиллар сабаб бўлди?

— Дастлаб давлатимиз раҳбарининг таъкидлаб ўтилган интервьюсига тўхталмоқчиман. Унда айтилганидек, мустақил мамлакатимизда Асосий Қонунимиз қабул қилиниб, конституциявий тузумга асос солинди. Шу тариқа давлат ҳокимиятининг учта тармоғи — қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимияти мустаҳкам қарор топди. Шуларга мос ҳолда давлат суверенитети, сарҳадимиз дахлсизлиги, халқимизнинг тинч-осойишта ҳаёти ва миллий манфаатларимизни ишончли ҳимоя қила оладиган ўз армиямизга эга бўлдик. Миллий валютамиз — сўм жорий этилди ва олтин-валюта захиралари шакллантирилди. Шу билан бирга, бой тарихимиз ва маданий меросимиз, миллий-диний қадриятларимиз, ўзлигимизни тикладик.

4-5

31 август — Қатағон қурбонларини ёд этиш куни

ИСТИҚЛОЛ КУРАШЧИЛАРИ ХОТИРАСИ ҚАЛБЛАРИМИЗДА МАНГУ ЯШАЙДИ

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 8 октябрдаги “Қатағон қурбонларининг меросини янада чуқур ўрганиш ва улар хотирасини абадийлаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармойишида қатағон қурбонларини вилоят, туман ва шаҳарлар кесимида номма-ном аниқлаш, уларнинг ҳаёти ва фаолияти, тарихий хизматлари ҳақидаги маълумотларни, архив ва музейларда сақланаётган ҳужжатларни тўплаш ва ўрганиш, истибдод қурбони бўлган юртдошларимизнинг авлодлари ва яқинлари, ўша давр воқеаларини чуқур биладиган кишиларнинг хотираларини ёзиб олиш, оилавий архив ва кутубхоналарда сақланаётган тарихий материалларни, ноёб суратларни тўплашдек улуғвор вазифалар белгилаб берилди.

Бу борадаги ишлар аҳоли, айниқса, ёш авлодни мустақиллик ва адолат тантанаси учун курашган фидойи ота-боболаримизнинг хотирасига ҳурмат руҳида тарбиялашда муҳим аҳамият касб этади.

Белгиланган вазифаларни бажаришда Андижон давлат университети тузилмасидаги “Қатағон қурбонлари хотираси музейи”да муайян ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, икки қисмдан иборат “Қатағон қурбонлари хотира китоби. Андижон вилояти (1865 — 1991 йиллар)” яратилди. 2016 йилдан буён “Водийнома” (тарихий мерос) ижтимоий-тарихий, илмий ва оммабоп журнали нашр этилмоқда.

Зотан, Ўзбекистонда совет режими томонидан амалга оширилган қатағон сиёсатининг чиркин манзараларини, фожиали оқибатларини очиб бериш юртдошларимизнинг бугунги фаровон кунлар қадрини янада чуқур англашида, истиқлолнинг аҳамиятини теран ҳис қилишида муҳимдир.

Мақолада қатағонга учраган Ўзбекистоннинг давлат ва ҳукумат аъзоларидан бир гуруҳи ҳақида сўз юритамиз.

3

Дил сўзи

ВАТАНИМИЗНИНГ ЯНГИ ТАРИХИ ЗАРВАРАҚЛАРИ

Бугун юртимизда байрам шукуҳи, одамларнинг кўзи ва юзида табассум. Зеро, бу йил барчамиз учун энг улуғ ва энг азиз байрам — мамлакатимиз мустақиллигининг 30 йиллигини кенг нишонлаймиз. Айни чоғда ҳамюртларимиз қалбидаги шукроналик ва қувонч бугунги фаровон турмушимиз асоси — истиқлол берган неъмат, қолаверса, давлатимиз раҳбари олиб бораётган одилона ислоҳотлар натижаси ҳамдир.

Айтиш жоизки, 2017 — 2021 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар стратегияси, шунингдек, янги Ўзбекистонни барпо этиш ҳамда учинчи Ренессанс пойдеворини қўйишдек улуғвор мақсадларга йўналтирилган саъй-ҳаракатлар, шубҳасиз, Ватанимиз янги тарихи зарварақларига муҳрланади.

Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган мақсадлар жамиятимиздаги ислоҳотларни тубдан янгилашга асос бўлди. Давлат ва жамиятни ҳар томонлама ривожлантириш йўналишларини белгилаб берди. Мамлакатни модернизациялаштириб, барча соҳага эркинлик ва шаффофлик ҳамда адолат тамойиллари руҳини олиб кирди.

Кейинги беш йил ичида, хусусан, фан-таълим соҳалари тубдан қайта ислоҳ қилинди. Давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурилаётган барча ташаббус аниқлиги, стратегик аҳамияти ва улуғворлиги билан нафақат ҳамюртларимиз, балки халқаро экспертлар томонидан юқори баҳоланмоқда.

Ислоҳотлар контекстида таълим ва фан соҳасига бўлаётган эътиборни алоҳида эътироф этиш жоиз. Чунки кейинги беш йил давомида барча турдаги таълим босқичларини тубдан такомиллаштириш бўйича Президентнинг бир қатор Фармон ва қарорлари қабул қилинди. Ушбу тарихий ҳужжатларнинг барчаси амалий жиҳатидан ҳаётга яқинлиги билан ажралиб туради. Мактабгача ҳамда олий таълимнинг қамров кўрсаткичлари босқичма-босқич оширилмоқда. Бу ёшларнинг таълим ва тарбияга бўлган ҳаётий эҳтиёжини қондириш имкониятини кенгайтиряпти.

Биргина Тошкент вилоятида Чирчиқ давлат педагогика институтининг ташкил қилиниши, қисқа муддатда янги, замонавий услубдаги бинода йигирма минг нафарга яқин ёшларимизга олий маълумотли бўлиш имкониятининг яратилиши айтишга осон гаплар. Бундай имконият ва шароитдан мамлакатимиз ёшлари, хусусан, Тошкент вилояти ёшлари жуда мамнун. Президентимиз ва Хукуматимиз ёрдами билан Чирчиқ шаҳрида педагогик олий таълим кампуси яратилди. Унда талабаларнинг яшаб, таълим олишлари учун барча шарт-шароит мавжуд.

Амалга оширилаётган ислоҳотлар моҳиятига эътибор қиладиган бўлсак, Юртбошимиз мамлакатимиз ёшларига халқимизнинг асрий орзу-умидларини рўёбга чиқарадиган буюк ва қудратли куч сифатида қарамоқда. Ёш авлодни ҳар томонлама баркамол вояга етказиш учун сарфланган сармоя эса жамият учун энг манфаатли сармоя ҳисобланади.

Шу боис мамлакатимизда кенг қулоч ёйган беш муҳим ташаббус ва унинг доирасида ҳаётга татбиқ этилаётган ҳаётбахш лойиҳалар ёш авлод вакилларини ҳар томонлама баркамол бўлиб тарбияланишида асос бўлаётир. Юртимиз ёшлари ҳам сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ҳаётда ғоят фаол.

Президентимиз ёшларимиздаги бу азму шижоатни юқори баҳолаб, бугунги кунда янги Ўзбекистонни барпо этишга қаратилган ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда азму шижоатли йигит-қизларнинг ўрни ҳамда таъсири тобора ортиб бораётганини таъкидлаган эди. Институтимизда ҳам ана шундай ташаббускор, билимга чанқоқ ёшлар сафи тобора ортиб бормоқда. Бу бизнинг, давлатимизнинг ютуғи, албатта.

Бугун Ватанимиз тараққиётига ўз ҳиссасини қўшиб келаётган кўплаб давлат ва жамоат ташкилотлари ходимлари, нуронийлар, меҳнат фахрийлари, тадбиркорлар, ёшлар ва бошқа турли соҳа вакиллари давлат мукофотлари билан тақдирланди, уларнинг меҳнати қадр топди. Зеро, Ўзбекистон фидойиларини, меҳнаткаш халқини эъзозлайдиган юрт.

Шулар қаторида менинг ҳам камтарона меҳнатим эътироф этилди. Бу мукофотни институт жамоасига берилган мукофот, деб қабул қилдик. Энг асосийси, мазкур эътироф биздан янада кўпроқ ишлашга масъулият юклайди. Ўйлайманки, биз бир жамоа бўлиб, мамлакатимиз тараққиёти йўлида бор имконият, билим, куч-ғайрат ҳамда салоҳиятимизни сафарбар этамиз.

Ғофуржон МУҲАМЕДОВ,
Чирчиқ давлат педагогика институти ректори,
«Меҳнат шуҳрати» ордени соҳиби.

Миллий статистика тизими: ЮТУҚЛАР, МУАММОЛАР ВА КЕЛГУСИ ВАЗИФАЛАР

Мамлакатимиз тараққиётининг янги босқичида олиб борилаётган кенг кўламли ислоҳотлар доирасида сўнгги йилларда миллий статистика соҳасини ривожлантириш юзасидан ҳам тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, соҳани ислоҳ қилиш, амалиётга халқаро стандарт ҳамда илғор хорижий тажрибаларни кенг жорий этиш ва энг асосийси, статистик маълумотларнинг ишончлилиги, шаффофлиги, очиқлигини таъминлашга қаратилган ҳужжатлар ижросига алоҳида эътибор бериляпти. Соҳада сўнгги тўрт йил мобайнида амалга оширилган ислоҳотлар натижалари кенг жамоатчилик, шу жумладан, халқаро статистика ҳамжамияти ва халқаро ташкилотлар томонидан эътироф этилмоқда.

Умуман олганда, мамлакатимизда миллий статистика тизимини тараққий эттириш, унинг фаолиятини халқаро андозаларга мослаштириш юзасидан бажарилган ишлар ва истиқболдаги режаларни қуйидаги асосий йўналишларда кўриш мумкин.

Мустақиллигимизнинг 30 йиллигига

Меъёрий-ҳуқуқий асосларни такомиллаштириш — дастлабки йўналиш

Аёнки, ҳар қандай тизим самарадорлиги унинг меъёрий-ҳуқуқий асослари қай даражада мукаммаллигига боғлиқ. Ўзбекистон Республикасининг “Давлат статистика тўғрисида”ги Қонуни салкам 19 йил аввал қабул қилинган бўлиб, таҳлиллар унинг бугунги кун талаби ва халқаро тавсияларга тўлиқ мос келмаслигини кўрсатди. Шунинг учун Ўзбекистон Республикасининг “Расмий статистика тўғрисида”ги янги қонуни ишлаб чиқилди. У яқинда Олий Мажлис Сенати томонидан маъқулланди.

Соҳа қонунчилигида 2020 йил 16 мартда қабул қилинган “Аҳолини рўйхатга олиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ҳам муҳим аҳамият касб этади. Бинобарин, у мустақил Ўзбекистон тарихида илк бор аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш ва унинг тизимли амалга оширилишини таъминлашнинг ҳуқуқий пойдеворини яратади.

Мамлакат ҳаётидаги ушбу муҳим тадбирни юқори сифат билан ўтказиш юзасидан барча зарур чоралар кўрилмоқда. Республика миқёсида аҳоли ўртасида мунтазам равишда тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилмоқда. Асосий тадбир 2023 йилга белгиланган, шу билан бирга, 2021 йилда Андижон вилоятининг Хўжаобод тумани, Тошкент вилоятининг Юқори Чирчиқ тумани, Хоразм вилоятининг Хива шаҳри ва Тошкент шаҳрининг Яшнобод туманида синов тариқасида аҳолини ялпи рўйхатга олиш ўтказилиши режалаштирилган.

Умуман олганда, мазкур тадбирни ўтказиш орқали аҳоли ва унинг турмуш тарзига доир муҳим социал кўрсаткичларни аниқлаш имкониятига эга бўлинади.

Яна бир муҳим ҳужжат, бу — Президентимизнинг 2020 йил 3 августдаги қарори билан тасдиқланган “2020 — 2025 йилларда Ўзбекистон Республикаси статистикасини ривожлантиришнинг миллий стратегияси”.

Стратегия доирасида ташкилий-ҳуқуқий, статистик инфратузилмани такомиллаштириш, фойдаланувчилар ва етказиб берувчилар ўртасида самарали мулоқот ўрнатиш, ахборот-коммуникация инфратузилмасини ривожлантириш, алоҳида статистик йўналишлар, тармоқ ҳамда ҳудудлар статистикасини такомиллаштириш, тизимда кадрларни тайёрлаш каби масалалар муҳим йўналишлар сифатида белгиланган. Уларни ҳаётга татбиқ этиш бўйича 86 банддан иборат “Йўл харитаси” тасдиқланган.

Халқаро андозаларга мос методология

Мазкур йўналишда асосий эътибор халқаро андозалар ва илғор хорижий тажрибаларни ўрганган ҳолда статистик методологияни такомиллаштиришга қаратилгани билан аҳамиятлидир. Жумладан, бугунги кунда умумий ҳисобда 200 дан зиёд статистик услубиётлар мавжуд бўлиб, шулардан 111 таси охирги тўрт йилда, 8 таси эса 2021 йилда қабул қилиниб, амалиётга жорий этилди. Бундан ташқари, сўнгги тўрт йил ичида 26 та, шу йилнинг ўтган даврида эса 4 та статистик услубиёт такомиллаштирилди.

Маълумот учун:
Халқаро таққослашлар дастури 5 йиллик раундларда амалга оширилади ва унда йил давомида умумбелгилаб олинган товарлар ва хизматлар рўйхати асосида дастурда иштирок этувчи давлатлар томонидан ўтказилган кузатув натижалари ёрдамида миллий валютанинг харид қобилияти паритети аниқланади. Мазкур дастурларни мувофиқлаштириб бориш ишлари ҳудудий, халқаро ташкилотлар, хусусан, МДҲ ҳудудида МДҲ Давлатлараро статистика қўмитаси томонидан амалга оширилади.

Шу билан бирга, инфляция даражасини ҳисоблаш ва мониторингини юритиш борасида ишларни халқаро андозаларга мослаштириш мақсадида янги методика ишлаб чиқилиб, амалиётга татбиқ этилди. Хусусан, 2018 йилдан бошлаб инфляцияни баҳолаш ишлари БМТ Статистика бўлими ва Халқаро валюта жамғармаси тавсиялари асосида ўзгармас вазнларда амалга оширилиши йўлга қўйилган.

Ўзбекистоннинг 2021 йил маълумотлари бўйича халқаро таққослашлар дастурида иштирокини таъминлаш ва натижалари асосида миллий валютанинг харид қобилияти паритетини аниқлаш масаласида муҳим қадам қўйилди.

Бундан ташқари, статистика кузатувларини такомиллаштириш ва соддалаштириш ҳамда ҳисобот шаклларини қисқартириш орқали хўжалик юритувчи субъектлар учун ҳисобот юкламасини пасайтириш юзасидан зарур ишлар бажарилди.

БМТ томонидан тавсия этилган “Миллий ҳисоблар тизими — 2008” талабларини амалиётга тўлиқ жорий қилиш, шунингдек, мамлакат ялпи ички маҳсулоти кўрсаткичларида “яширин иқтисодиёт” ҳажмларини қамраб олиш юзасидан “Йўл харитаси” ишлаб чиқилиб, босқичма-босқич тегишли тадбирлар амалга оширилмоқда.

Очиқлик ва шаффофлик — асосий мезон

Айтиш жоизки, мазкур йўналишда статистика соҳаси бўйича Президент томонидан қабул қилинган бир қатор қарор ва фармойишлар туб бурилиш даврини бошлаб берди. Жумладан, одатий жадвал кўринишида тақдим этиладиган статистик маълумотлардан ташқари пресс-релизлар кўринишида таҳлилий-статистик маълумотларни тайёрлаш ва тарқатиш амалиёти жорий этилди.

Маълумот учун:
бугунги кунда Халқаро валюта жамғармасининг маълумот алмашинуви борасида 3 та тизим (КМТУТ, МТМС ва МТМС+) мавжуд бўлиб, улар мамлакатларнинг иқтисодий салоҳиятини намоён қилувчи асосий манба ҳисобланади. Тизимлар доирасида асосий иқтисодий, молиявий ва айрим ижтимоий кўрсаткичлар белгиланган талаблар асосида эълон қилиб борилади.

Халқаро андозалар ва илғор хорижий тажрибаларни чуқур ўрганган ҳолда чоп этиладиган статистик нашрлар сифат ва ҳажм жиҳатидан тубдан янгиланди. Мунтазам эълон қилинадиган статистик нашрлардан ташқари “Ўзбекистон Республикасида миллий БРМга эришишнинг статистик кўрсаткичлари”, “Ўзбекистонда илм-фан ва инновацион фаолият”, “Ўзбекистонда ахборотлашган жамият ривожланишининг асосий кўрсаткичлари” каби янги статистик тўпламлар чоп этилди.

Шунингдек, 2019 йилдан бошлаб илк бор республикамиздаги барча туман ва шаҳарларнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиш ҳолати тўғрисидаги ахборотнома тўплами (шаҳар/туманлар паспорти)ни нашр қилиш ва тарқатиш амалиёти татбиқ этилди.

Мамлакатда очиқлик ва шаффофлик борасида қўйилган муҳим қадамлардан яна бири, бу — 2018 йилнинг май ойидан бошлаб Ўзбекистон Республикасининг Халқаро валюта жамғармасининг **“Кенгайтирилган маълумотларни тарқатишнинг умумий тизими”**га (КМТУТ) уланилганлигидир.

Мазкур тизим доирасида маълумотларни фойдаланувчиларга етказишни тизимлаштириш ва қулайлик яратиш мақсадида сўнгги илғор тажрибалар асосида “Йиғма маълумотлар миллий саҳифаси” ишга туширилиб, унда 24 та категория бўйича 422 та индикаторлар тўплами мунтазам эълон қилиб борилади ва бу мамлакатнинг халқаро даражада нуфузини оширишга, унинг иқтисодий куч-қудратини намоён этишга ва инвестицион оқимларни жадаллаштиришга хизмат қилади.

Халқаро ҳамкорлик ва ахборот алмашинуви масалаларига алоҳида эътибор қаратилиб, бугунги кунда БМТ Статистика бўлими, МДҲ Давлатлараро статистика қўмитаси, БМТ Европа иқтисодий комиссияси, БМТ Тараққиёт дастури, ЮНИСЕФ, ЮНФПА, ЮНЕСКО, ФАО, ХЭА, Осиё тараққиёт банки, Жаҳон банки, Халқаро валюта жамғармаси сингари 16 та халқаро ташкилотнинг статистика бўлимлари томонидан ишлаб чиқилган 45 турдаги саволномаси асосида мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишига доир муҳим статистик кўрсаткичлар етказиб берилиши йўлга қўйилган.

Мамлакатимизнинг барча ҳудудида 726 та маҳалладан танлаб олинган 14 минг 520 та хонадонда мультииндикатор кластер кузатувларини ўтказиш ишлари бошланди. Мазкур кузатув натижалари асосида 2021 йил якуни билан оналар ва болалар турмуш тарзига оид шаклланган долзарб статистик маълумотлар миллий ва халқаро ахборот маконида эълон қилинишига эришилади.

Бундан ташқари, ахборот тарқатишнинг муҳим манбаи ҳисобланмиш электрон ресурс, яъни қўмитанинг расмий веб-сайтида долзарб статистик маълумотлар кўламини кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилди. Натижада қўмитанинг янгиланган расмий веб-сайтида “Расмий статистика” рукни ишга туширилиб, бугунги кунда унда 25 та бўлимда 250 дан зиёд маълумотлар тўпламлари — 2 миллиондан зиёд статистик кўрсаткичлар уч тилда (ўзбек, рус ва инглиз) фойдаланувчилар эътиборига ҳавола қилинди.

Маълумот учун:
Мультииндикатор кластер кузатувлари БМТнинг ЮНИСЕФ болалар жамғармаси томонидан ишлаб чиқилган халқаро уй хўжаликлари сўрови бўлиб, у жаҳон амалиётида болалар ва аёллар ҳолатини баҳолаш учун ахборотларнинг асосий манбаларидан бири ҳисобланади. Мазкур кузатув 5 йиллик раундларда амалга оширилиб, ҳозирда дунё бўйича 6-раунди ўтказилмоқда.

Халқаро даражада умумэътироф этиладиган, очиқликнинг асосий мезонларидан бири — “Очиқ маълумотлар миллий портали” фаолиятини такомиллаштириш бўйича ҳам тадбирлар амалга ошириб келинмоқда.

“Фейсбук” ва “Инстаграм” ижтимоий тармоқларида қўмитанинг саҳифалари очилиб, Телеграм мессенжерида алоҳида гуруҳлар ташкил этилди. Булардан кўзланган асосий мақсад — долзарб бўлган таҳлилий-статистик маълумотларни тушунарли тарзда фойдаланувчиларга тезкорлик билан етказиш.

Бундан ташқари, кенг жамоатчиликнинг тизимда амалга оширилаётган ислоҳотлардан хабардорлигини ошириш, уларнинг эҳтиёж ва таклифларини ўрганиш мақсадида мунтазам равишда етакчи олий ўқув юртларида давра суҳбатлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари билан брифинглар, семинарлар, матбуот анжуманлари ва учрашувлар ташкил этиб келинмоқда.

АКТ ва рақамли технологиялар давр талабига айланмоқда

Бугунги кунда ҳаётни ахборот-коммуникация технологияларисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Шунинг учун статистика соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотларда илғор АКТни жорий этиш, статистик жараёнларни автоматлаштириш ва рақамлаштиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Танланма статистик кузатувларни планшет қурилмалардан фойдаланган ҳолда ўтказиш учун 12 та ахборот тизими ишлаб чиқилди ва Интеллектуал мулк агентлигидан рўйхатдан ўтказилди. Лойиҳа доирасида бозор нархи, хизматлар, транспорт, саноат, қишлоқ хўжалиги ва савдо соҳасидаги барча кузатув маълумотларини мобиль қурилмалар (планшетлар) ёрдамида тўплаш ва қайта ишлаш йўлга қўйилди.

Статистик ҳисоботларни интернет орқали топширишга мўлжалланган “eStat 4.0” ахборот тизими ишга туширилди. Мазкур ахборот тизимида ҳисоботларнинг онлайн мантиқий назорат механизми жорий этилди ва ҳисоботларни шакллантириш ва юборишга кетадиган вақт 10 баробар қисқартирилди.

Маълумот учун:
«Статистика салоҳияти индекси» Жаҳон банки томонидан 2004 йилда ишлаб чиқилган. Мазкур индекс 154 та мамлакатнинг статистик салоҳиятини, ушбу йўналишда эришаётган ютуқларини ва миллий статистика тизимини ривожлантириш борасида олиб бораётган ислоҳотлари натижаларини акс эттиради.

Статистик маълумотларни фойдаланувчиларга тезкор ва қулай шаклда тақдим этиш мақсадида, Давлат статистика қўмитасининг “stat.uz” расмий веб-сайти Осиё тараққиёт банки билан ҳамкорликда янгитдан ишлаб чиқилди ва ишга туширилди.

Натижалар — халқаро рейтинг ва индексларда

Юқоридаги йўналишлар бўйича натижалар кенг жамоатчилик, шу жумладан, халқаро статистика ҳамжамияти ва нуфузли ташкилотлар томонидан эътироф этилмоқда. Хусусан, Лондондаги Очиқ маълумотлар институти (ODI) баҳолаш тизими бўйича “кумуш” даражага, Давлат статистика қўмитасининг расмий веб-сайти *(stat.uz)* энг юқори — “платина” даражага эришган.

БМТнинг “Электрон ҳукумат кузатуви — 2020”да “Очиқ давлат маълумотлари индекси” бўйича Ўзбекистон энг юқори *(Very High OGDI)* кўрсаткичга эга бўлган жаҳоннинг 41 та мамлакати орасидан жой олди. Таъкидлаш жоиз, ушбу индексда жами 193 та мамлакат баҳоланган ҳамда Ўзбекистон энг юқори балл тўплади.

Шу билан бирга, Очиқ маълумотлар рейтингида *(Open Data Inventory — ODIN)* Ўзбекистон Республикаси 63 балл тўплади ва рейтингда 125 та позицияга кўтарилиб, дунёда 44-ўринни, Марказий Осиёда эса 1-ўринни эгаллади.

Бундан ташқари, мамлакатлар статистика идораларининг фаолиятини халқаро даражада баҳолаш бўйича муҳим рейтингда, яъни Жаҳон банкининг “Статистика салоҳияти индекси”да ҳам Ўзбекистонимиз кўрсаткичлари ўсиб бормоқда.

Қисқача айтганда, сўнгги тўрт йил давомида амалга оширилган ишлар, пировардида 2020 йил якуни бўйича мамлакатимиз Жаҳон банкининг “Статистика салоҳияти индекси”да максимал 100 баллдан 67,8 баллни қўлга киритиб 61-ўринни эгаллашига, рейтингда 2016 йил ҳисоботига нисбатан 62 поғона, 2019 йил ҳисоботига нисбатан эса 16 поғона кўтарилишига олиб келди.

Истиқболда қандай ишлар амалга оширилади?

Қайд этилган йўналишлар бўйича тизим олдига белгилаб берилган вазифалар ижросини таъминлаш ва мақсадли кўрсаткичларга эришиш учун умумлаштирилган ҳолда келгусида қуйидаги муҳим йўналишларда тадбирларни амалга ошириш кўзда тутилган:

- тизим фаолиятига сифатни бошқаришнинг илғор тизимларини *(GSIM, GSBPM, GAMSO ва NQAF)* тўлиқ жорий этиш;
- БМТ, халқаро статистика ташкилотлари тавсиялари ва илғор хорижий тажрибалар асосида статистика соҳасидаги услубиётни мунтазам такомиллаштириб бориш;
- 2021 йилда 4 та ҳудудда синов тариқасида ҳамда 2023 йилда республика бўйича ялпи аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш;
- қишлоқ хўжалигини ва бизнесни рўйхатга олиш тадбирларининг ҳуқуқий асосларини яратиш, пухта тайёргарлик кўриш, ўтказиш ва натижаларини эълон қилиш;
- халқаро таққослашлар дастури доирасида миллий валютанинг харид қобилияти паритетини аниқлаш ва эълон қилиш;
- Халқаро валюта жамғармасининг Кенгайтирилган маълумотларни тарқатишнинг умумий тизимидан *(КМТУТ)* “Маълумотларни тарқатишнинг махсус стандарти”га *(МТМС)* ўтиш;
- 2021 йил якунига қадар Мультииндикатор кластер кузатувлари (МИКС) ўтказиш ва уларнинг натижаларини қўмитанинг расмий сайти ва ЮНИСЕФнинг ахборот базасида эълон қилиш;
- “Очиқ маълумотлар миллий портали”ни фойдаланувчилар эҳтиёжларини тўлиқ таъминловчи юқори сифатли маълумот тўпламлари билан доимий тўлдириб бориш;
- бугунги кун талабларига жавоб берадиган замонавий Медиа-марказни ишга туширириш;
- “Статистика” интеграллашган ахборот тизимини ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий қилиш орқали давлат бошқаруви органларининг ахборот тизимларини босқичма-босқич интеграциялаш;
- кенг жамоатчилик, шу жумладан, республиканинг етакчи олий ўқув юртлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашувларни тизимли асосда ўтказиб бориш;
- Жаҳон банкининг “Статистика салоҳияти индекси”даги Ўзбекистон Республикаси кўрсаткичларини босқичма-босқич яхшилаб бориш.

Статистика салоҳияти индексининг ўсиб бориш динамикаси

Бундай кенг кўламли вазифалар ижроси, шубҳасиз, мамлакатимизда замонавий талаб ва халқаро стандартларга тўлиқ жавоб берувчи, тараққий этган илғор миллий статистика тизимини шакллантиришга, халқаро рейтинг ва индексларда, хусусан, Жаҳон банкининг “Статистика салоҳияти индекси”даги кўрсаткичларимизни, шу асосда тузиладиган рейтингдаги позициямизни яхшилаб боришга мустаҳкам замин бўлади.

Баҳодир БЕГАЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси раиси,
иқтисодиёт фанлари доктори, профессор.